

Resultaten Dementie Monitor 2015

Gemeente Uitgeest

Dementieketen i.s.m. Alzheimer Nederland afdeling Midden-Kennemerland

Juli 2015 (concept)

Inleiding

De keten dementie in de regio Midden-Kennemerland bestaat al enige jaren. Het wordt uitgevoerd door een samenwerkingsverband van ketenpartners¹ in de regio Midden-Kennemerland die bij de dementiezorg zijn betrokken.

Het onderwerp dementie is actueler dan ooit, de stijging van het aantal mensen met dementie gaat onverminderd door. De inkrimping van het aantal intramurale plaatsen treft ook ouderen met geheugenproblemen en beginnende dementie. Nu al verblijft meer dan 70% van de mensen met dementie thuis. Dit percentage zal met de ingezette beleidslijn alleen maar stijgen, waardoor er meer inzet zal worden gevraagd van mantelzorgers, vrijwilligers en thuiszorg.

Een goede samenwerking tussen gemeenten, welzijnsorganisaties, zorgaanbieders en eerste lijn (huisarts, wijkverpleegkundige) is essentieel om de sterk groeiende groep thuiswonende mensen met dementie en hun mantelzorgers goede begeleiding en ondersteuning te kunnen bieden en problemen tijdig te signaleren. De sociale wijkteams of wijknetwerken die veel gemeenten in ontwikkeling hebben, zullen daarin een belangrijke rol spelen. Tegelijk mogen van deze wijkteams geen wonderen worden verwacht. In het geval er sprake is van complexe problematiek, zoals dementie, zal een vangnet nodig zijn van gespecialiseerde deskundigen die het team in de wijk kunnen ondersteunen en adviseren.

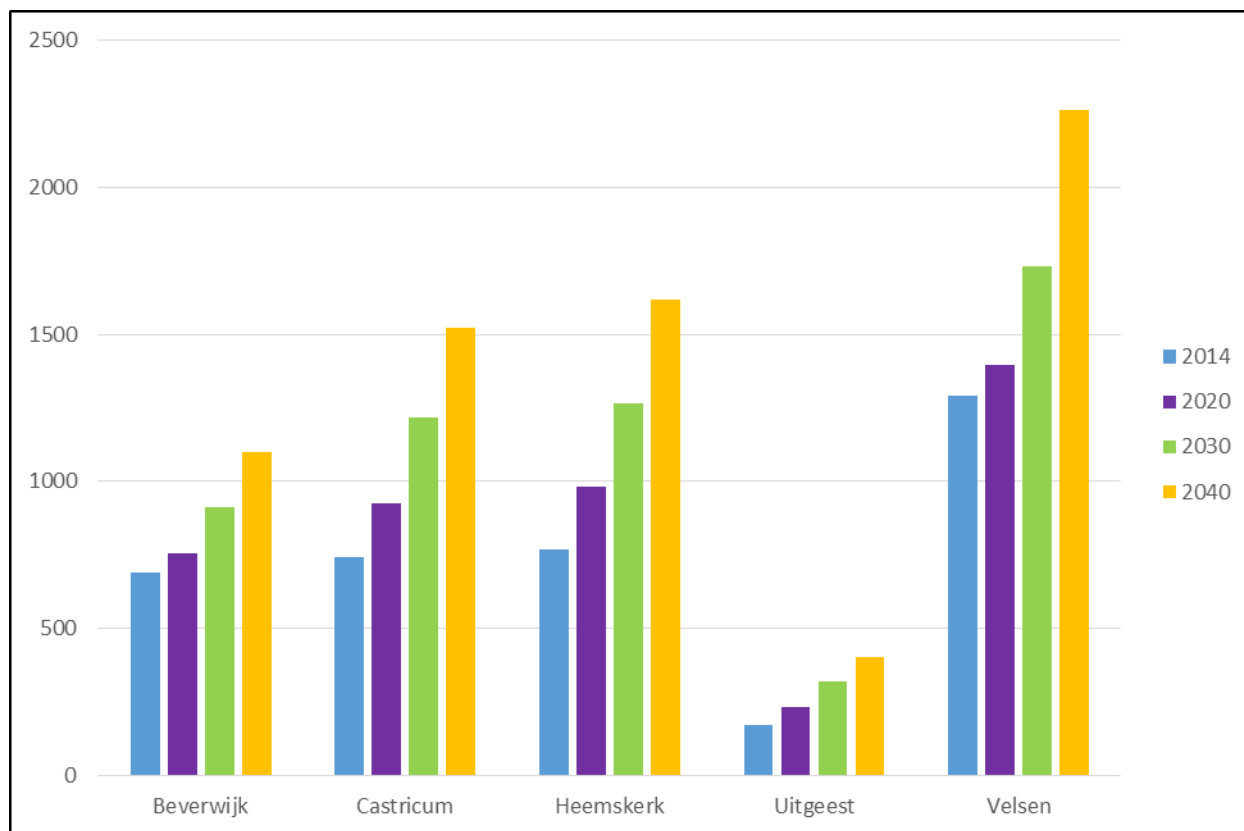
Prognose groei aantal mensen met dementie

Het aantal mensen met dementie groeit door de stijging van de levensverwachting en de vergrijzing. Het aantal mensen met dementie is in Nederland in 2040 naar schatting gestegen naar meer dan een half miljoen (Bron: Alzheimer Nederland op basis van onderzoek TNO). De ziekte heeft een grote impact op het leven van degene die het overkomt, maar ook op de naasten. Dementiezorg is complex en bij de behandeling zijn veel disciplines betrokken. Dit maakt een goed functionerende keten noodzakelijk.

Prognose groei aantal mensen met dementie (2013 – 2040)					
	2013	2014	2020	2030	2040
Nederland	256845	263800 (+3%)	310622 (+21%)	426103 (+66%)	538141 (+110%)
Beverwijk	682	692 (+2%)	756 (+11%)	912 (+34%)	1100 (+61%)
Castricum	705	741 (+5%)	927 (+31%)	1216 (+72%)	1525 (+116%)
Heemskerk	723	769 (+6%)	984 (+36%)	1266 (+75%)	1618 (+124%)
Uitgeest	160	169 (+6%)	231 (+45%)	320 (+100%)	403 (+152%)
Velsen	1247	1290 (+1%)	1395 (+9%)	1731 (+36%)	2266 (+78%)

¹ Leden keten dementie: Alzheimer Nederland regio Midden-Kennemerland, GGZ Dijk en Duin, Huisartsenvereniging MK, Socius, Stichting Welzijn Welschap, Stichting Welzijn Beverwijk, Stichting Welzijn Castricum, Stichting Welzijn Velsen, Rode Kruis Ziekenhuis, ViVa! Zorggroep, Zorgbalans

Prognose groei aantal mensen met dementie (2013 – 2040)

Prognose groei aantal alleenwonende mensen met dementie (2013 – 2040)				
	2013	2020	2030	2040
Nederland	12502 = 44%	132076 = 43%	179922 = 42%	230638 = 43%
Beverwijk	312 = 46%	342 = 45%	391 = 43%	472 = 43%
Castricum	308 = 44%	395 = 43%	508 = 42%	686 = 45%
Heemskerk	314 = 43%	421 = 43%	512 = 40%	654 = 40%
Uitgeest	67 = 42%	104 = 45%	145 = 45%	194 = 48%
Velsen	580 = 46%	611 = 44%	740 = 43%	995 = 44%

1) Methode

Op 28 mei 2015 heeft een gesprek plaatsgevonden met Mariet van Beurden, beleidsmedewerker van de gemeente Uitgeest. Tijdens dit gesprek is de Dementie Monitor (ontwikkeld in 2010 door platform dementie NHN) doorgenomen. Het doel van deze monitor is om in beeld te krijgen in hoeverre dementie op de gemeentelijke agenda staat en om te verkennen hoe gemeenten en de keten samen kunnen optrekken om mensen met dementie en hun mantelzorgers zo goed mogelijke kwalitatieve begeleiding en zorg te bieden. Zo zijn in het kader van opeenvolgende transities de taken van de gemeente uitgebreid. Sinds begin dit jaar valt o.a. persoonlijke begeleiding en dagbesteding binnen het takenpakket. Daarnaast komen ouderen met een lichte verblijfsindicatie vanaf 2015 niet meer in aanmerking voor intramurale zorg en zijn zij aangewezen op informele zorg van mantelzorgers en vrijwilligers en thuiszorg. Ook voor zorginstellingen en welzijnsorganisaties brengen de veranderingen ingrijpende gevolgen met zich mee die maken dat zij zich heroriënteren op hun rol en positie.

Uitgangspunt bij het ontwikkelen van de monitor was de flyer '10x Betere zorg bij dementie door gemeenten' van Alzheimer Nederland, waarin deze organisatie aangeeft wat gemeenten kunnen doen om zo goed mogelijk ondersteuning en zorg te bieden aan mensen met dementie en hun mantelzorgers. Bij het formuleren van de normen heeft de projectgroep ook gebruik gemaakt van de Dementieproefmeter van de Programmaraad Zorgvernieuwing Psychogeriatric in Tilburg (2009).

De Dementie Monitor behandelt vijf aandachtsgebieden (of domeinen). Per domein heeft de projectgroep een serie normen opgesteld, op basis van de eerder genoemde documenten. De domeinen zijn:

- 1) Feiten en cijfers
- 2) Voorzieningenniveau
- 3) Beleid
- 4) Informatie en advies
- 5) Participatie

2) Resultaten

2.1 Feiten en cijfers

De cijfers op het gebied van het aantal inwoners met dementie zijn bij de gemeente bekend. Ook zijn er aantallen bekend als het gaat om mantelzorgers, dit is niet specifiek voor mantelzorgers die zorg voor mensen met dementie. De gemeente wordt geïnformeerd door MaatjeZ over de vrijwillige zorg dat ingezet wordt. Van de inzet van professionele zorg is geen overzicht beschikbaar. De gemeente heeft eveneens inzicht in het aantal inwoners dat op de wachtlijst staat van locatie Geesterheem, dit is niet specifiek uitgesplitst voor dementie.

2.2 Voorzieningenniveau

De gemeente voorziet en draagt bij in de financiering van dagbesteding (locatie de Slimp) en een Alzheimer Café dat twee keer per jaar georganiseerd wordt. MaatjeZ voert de lokale mantelzorgondersteuning uit in Uitgeest, zij zijn een dagdeel aanwezig in de gemeente. Ook is MaatjeZ verbonden aan een platform met o.a. huisartsen en de Stichting Uitgeest Senioren (SUS). Via MaatjeZ kan een mantelzorgconsulent worden ingezet. Daarnaast kunnen mensen met dementie bezocht worden door een vrijwilliger waardoor de mantelzorger wat tijd voor zichzelf kunnen nemen. Lotgenotencontact is er niet specifiek voor naasten van mensen met dementie. De gemeente faciliteert de mogelijkheid van een sociale alarmeringsvoorziening voor thuiswonende inwoners.

2.3 Beleid

De gemeente heeft geen specifieke doelen en activiteiten benoemd m.b.t. het beleid rond dementie. In de beleidsnota's is op het moment nog geen speciale aandacht voor het onderwerp.

2.4 Informatie en advies

De keten kan het WMO-loket voorzien of adviseren over schriftelijke informatie over ondersteuning en zorg voor mensen met dementie en hun mantelzorgers. De gemeente zou hier graag gebruik van maken. Dit geldt ook voor eventuele informatie of verwijzingen op de website van de gemeente. De medewerkers van het WMO-loket zijn geschoold in vraagverheldering, niet in het herkennen van de signalen van dementie. Zij maken gebruik van een algemene sociale kaart om mensen met dementie en mantelzorgers te verwijzen.

2.5 Participatie

Er zijn mantelzorgers van mensen met dementie vertegenwoordigd in de WMO-adviesraad en er is een aandachtsfunctionaris benoemd. Voor informele adviesorganen wordt niet specifiek geworven voor mantelzorgers van mensen met dementie.

3) Aanbevelingen

3.1 Algemeen

Documenten die kunnen helpen bij het ontwikkelen en uitvoeren van beleid rondom dementie:

- In juli 2013 is de Zorgstandaard Dementie van Alzheimer Nederland uitgekomen: <http://www.alzheimer-nederland.nl/actueel/nieuws/2013/juli/zorgstandaard-dementie-en-publieksversie-gereed.aspx>
- Handreiking voor gemeenten: <http://www.pakdehandschoenop.nl/>
- Een stappenplan voor gemeenten: <http://www.alzheimer-nederland.nl/media/12133/Stappenplan%20dementie%20gemeenten%20juni%202012.pdf>
- Bijlage 1 is de vragenlijst van de dementiemonitor en biedt aanknopingspunten voor de activiteiten waar de gemeente op in kan zetten.

3.2 Feiten en cijfers

- Ken de aantallen mensen met dementie in uw gemeente. Informatie hierover is te vinden op www.alzheimer-nederland.nl.
- Registreer aard en aantal van dementie gerelateerde ondersteuningsvragen van mensen met dementie en hun mantelzorgers. Bijvoorbeeld in het Wmo loket en bij de subsidieverantwoording van lokale ondersteuningsorganisaties.
- Cliënt en mantelzorger wonen lang niet altijd in dezelfde wijk of gemeente. Het is goed om hiervan bewust te zijn en hierbij samen te werken met andere gemeenten en aanbieders.
- Weet dat 30% van de mensen met dementie geen mantelzorger heeft. Dit is een groep met extra risico. Zorg dat u hen in beeld krijgt, bijvoorbeeld via het (sociale) wijkteam of de zorgaanbieders.
- Weet welke inwoners op de wachtlijst staan voor een intramurale voorziening.

3.3 Voorzieningenniveau

- Zorg voor voldoende ondersteuningsaanbod voor mensen met dementie in de eigen gemeente, zodat ze niet onnodig ver hoeven te reizen.
- Financier of faciliteer het Alzheimer Café, lotgenotencontact en dagopvang.
- Zorg voor voldoende mogelijkheden voor en voldoende differentiatie in respijtzorg, specifiek voor mensen met dementie. Respijtzorg hoeft niet altijd buitenshuis, maar kan ook in de vorm van een vrijwillig maatje aan huis. Zie ook www.maatzje.nl
- Respijtzorg voor mensen met dementie hoeft niet altijd in een aparte setting georganiseerd te worden, maar vraagt wel om specifieke aandachtspunten anders haken cliënten af. Volgens Alzheimer Nederland moet goede dagopvang aan 3 voorwaarden voldoen (uitkomsten na inventarisatie onder mantelzorgers):
 - * vast team van deskundige medewerkers;
 - * aandacht voor individuele wensen en behoeften;
 - * een uitgebreid en gevarieerd aanbod aan activiteiten.
- Denk breed als het gaat om de ondersteuning van mensen met dementie en mantelzorgers. Denk naast respijtzorg en dagbesteding ook aan mogelijkheden als woningaanpassing, vervoer of een financiële tegemoetkoming voor de mantelzorger.

- School Wmo-consulenten, ouderenadviseurs en leden van het sociale wijkteam in het herkennen van signalen van dementie en zorgmijders. Dit kan bijvoorbeeld door een casemanager van Dijk en Duin of ViVa! Zorggroep of door Alzheimer Nederland.
- Stimuleer al actieve vrijwilligers om zich ook in te zetten voor mensen met dementie. Biedt hen scholing aan.

3.4 Beleid

- Benoem dementie expliciet in Wmo beleidsstukken en stel concrete doelen. Handvatten vindt u bij de dementievriendelijke gemeente van Alzheimer Nederland.
- Benoem dementie als gemeentelijk speerpunt in het kader van het lokaal gezondheidsbeleid, vrijwilligersbeleid en mantelzorgbeleid.

3.5 Informatie en advies

- Plaats links naar relevante websites (van landelijke, regionale en lokale partijen) over dementie op de website van de gemeente.
- Voorzie alle ouderenadviseurs, medewerkers van het Wmo-loket en leden van het sociale wijkteam van de (gratis) Signalenkaart dementie of kijk op 10signalen.nl van Alzheimer Nederland.
- Stimuleer ouderenadviseurs en medewerkers van het Wmo-loket om deel te nemen aan een Alzheimer Café te bezoeken (voor data: zie <http://www.alzheimer-nederland.nl/hulp-en-advies/regionale-afdelingen/afdeling-midden-kennemerland/caf%C3%A9-overzicht.aspx>)
- Neem informatie over (ondersteuning bij) dementie op in de gemeentegids en/of andere lokale informatiegidsen.

3.6 Participatie

- Zorg dat mensen met dementie en hun mantelzorgers zijn vertegenwoordigd in de Wmo-raad en/of Seniorenraad, of benoem iemand in de Wmo-raad met het aandachtsgebied dementie.
- Leg contact met de regionale afdeling van Alzheimer Nederland.
- Help het taboe rond dementie doorbreken en het imago te verbeteren door dementie regelmatig te agenderen. Een project van Alzheimer Nederland als de Dementievriendelijke gemeente biedt hiervoor handvatten <http://www.alzheimer-nederland.nl/dementievriendelijk>

Bijlage 1: Vragen dementie Monitor 2015

A) Domein 1: feiten en cijfers
1. De gemeente beschikt over cijfers van het actuele aantal inwoners met dementie
2. De gemeente beschikt over cijfers van het geprognoseerde aantal inwoners met dementie in 2020
3. De gemeente beschikt over cijfers van het actuele aantal mantelzorgers dat zorgt voor iemand met dementie
4. De gemeenten beschikt over cijfers van het geprognoseerde aantal mantelzorgers dat zorgt voor iemand met dementie in 2020
5. De gemeenten registreert het aantal inwoners met dementie en hun mantelzorgers dat zich bij de gemeente meldt voor ondersteuning
6. De gemeente heeft inzicht in het aantal inwoners dat gebruik maakt van professionele of vrijwillige zorg thuis.
7. De gemeente heeft inzicht in actuele wachtlijstgegevens voor wonen, welzijn en zorg voor mensen met dementie.
B) Domein 2: voorzieningenniveau
1. Er is in de gemeente dagopvang of vergelijkbare vormen van aangepaste dagbesteding voor inwoners met dementie
2. De gemeente financiert (mede) of faciliteert dagopvang voor inwoners met dementie
3. Er is in de gemeente een Alzheimer Café
4. De gemeente draagt bij aan de financiering van het Alzheimer Café of faciliteert dit.
5. Er is in de gemeente lotgenotencontact voor mantelzorgers van mensen met dementie
6. De gemeente draagt bij aan de financiering van lotgenotencontact of faciliteert dit
7. Er is in de gemeente een ontmoetingscentrum (of vergelijkbare voorziening) voor inwoners met dementie en hun mantelzorgers
8. De gemeente draagt bij aan de financiering van het/een ontmoetingscentrum (of vergelijkbare voorziening) voor inwoners met dementie of faciliteert dit
9. Er is vrijwillige ondersteuning beschikbaar voor inwoners met dementie (oppasservice, buddy of vergelijkbaar)
10. De gemeente financiert (mede) vrijwillige ondersteuning voor inwoners met dementie
11. Er is voor inwoners mantelzorgondersteuning beschikbaar in de vorm van een steunpunt mantelzorg, mantelzorgmakelaar en/of mantelzorgconsulent
12. Er is in de gemeente een lokale ondersteuningsstructuur voor mantelzorgers
13. De gemeente draagt bij aan de financiering van de ondersteuning ten behoeve van mantelzorgers van mensen met dementie of faciliteert deze
14. De gemeente ondersteunt mantelzorgers van mensen met dementie door het toekennen van hulp bij het huishouden
15. De gemeente ondersteunt mantelzorgers van mensen met dementie door het toekennen van financiële tegemoetkomingen of vrijstelling van sollicitatieplicht
16. De gemeente draagt bij aan de financiering van Dementieconsulenten, geheugenwinkel of vergelijkbaar
17. De gemeente zet zich in voor/is betrokken bij het realiseren van woonzorgvormen specifiek voor mensen met dementie in de gemeente
18. De gemeente maakt het mogelijk dat mantelzorgers van mensen met dementie gratis meereizen als begeleider wanneer de persoon met dementie een Wmo-vervoersvoorziening toegewezen heeft gekregen
19. De gemeente biedt thuiswonende inwoners met dementie de mogelijkheid van een sociale alarmeringsvoorziening
20. De gemeente financiert of faciliteert de lokale afdeling van Alzheimer Nederland

C) Domein 3: beleid
1. De gemeente heeft specifieke doelen en activiteiten benoemd mbt het beleid rond dementie
2. De gemeente heeft specifieke doelen en acties benoemd gericht op de ondersteuning van mantelzorgers van mensen met dementie.
3. De gemeenten heeft specifieke doelen en acties benoemd gericht op vrijwillige ondersteuning van inwoners met dementie.
4. De gemeente neemt deel aan lokale netwerken/activiteiten die zijn gericht op de (ontwikkeling van) ondersteuning van inwoners met dementie en hun mantelzorgers.
5. De gemeente heeft de (ontwikkeling van) ondersteuning van mensen met dementie en hun mantelzorgers specifiek benoemd in het raads- en/of collegeprogramma.
D) Domein 4: informatie en advies
1. De gemeente biedt schriftelijk (via het Wmo loket) informatie over ondersteuning en zorg voor mensen met dementie en hun mantelzorgers.
2. De gemeente biedt via de website informatie over ondersteuning en zorg voor mensen met dementie en hun mantelzorgers
3. De medewerkers in het Wmo-loket van de gemeente hebben HBO werk- en denkniveau
4. De medewerkers in het Wmo-loket van de gemeente zijn geschoold in het herkennen van signalen van dementie
5. De medewerkers in het Wmo-loket zijn geschoold in vraagverheldering
6. De medewerkers in het Wmo-loket maken gebruik van een actuele sociale kaart voor de hulp en ondersteuning van mensen met dementie en hun mantelzorgers
7. De gemeente spoort mensen met dementie en mantelzorgers actief op, via bv preventief huisbezoek of door samenwerking met andere partijen
8. De medewerkers in het Wmo-loket worden regelmatig geïnformeerd over de actuele ontwikkelingen in het aanbod aan zorg en ondersteuning voor mensen met dementie en mantelzorgers
E) Domein 5: participatie
1. Mantelzorgers van mensen met dementie zijn vertegenwoordigd in informele adviesorganen (seniorenraad, ouderenbonden) van de gemeente
2. Mantelzorgers van mensen met dementie zijn vertegenwoordigd in de Wmo-adviesraad (bv via de lokale afdeling van AN)
3. Er is in de Wmo-adviesraad een aandachtsfunctionaris benoemd voor dementie
4. De gemeente heeft contact met/voert overleg met organisaties die zich bezighouden met ondersteuning van mensen met dementie en hun mantelzorgers

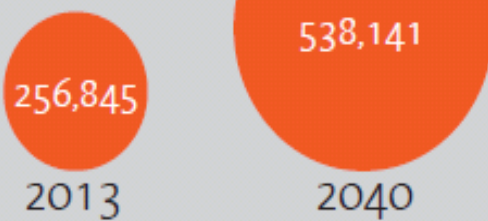
Bijlage 2: Leden keten dementie

- Alzheimer Nederland afdeling MK
- Dijk en Duin
- Huisartsenvereniging MK
- Socius
- Stichting Welzijn Welschap
- Stichting Welzijn Beverwijk,
- Stichting Welzijn Castricum,
- Stichting Welzijn Velsen
- Rode Kruis Ziekenhuis
- ViVa! Zorggroep
- Zorgbalans

Bijlage 3: Stijging aantal mensen met dementie

NL

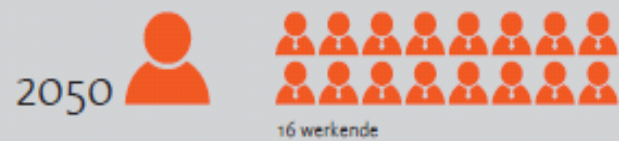
aantal
dementerende

verhouding tot de
beroepsbevolking

kosten van
dementie

bron:
Alzheimer Nederland 2011
Trimbos instituut

Bijlage 4: Nuttige websites en links

- <http://www.alzheimer-nederland.nl>

Website primair voor mantelzorgers, familieleden en overige belangstellenden, met informatie over dementie in het algemeen en de belangenbehartiging van Alzheimer Nederland (zowel landelijk als regionaal).

- <http://www.geheugenproblemen-middenkennemerland.nl>

Regionale website over geheugenproblemen en dementie voor de gemeenten Castricum, Uitgeest, Heemskerk, Beverwijk en Velsen.

De website bevat (regionale) informatie over:

- *Vergeetachtigheid en dementie*
- *Hulp bij dementie*
- *Zorgen voor mensen met dementie*

- <http://www.innovatiekringdementie.nl>

In de rubriek 'Kenniskbank' worden wekelijks artikelen geplaatst over de nieuwste wetenschappelijke inzichten en inspirerende praktijkvoorbeelden. Ook zijn er artikelen rond vragen, ervaringen en meningen van bezoekers. In de nieuwsrubriek staan actualiteiten en een agenda met relevante activiteiten zoals congressen. De artikelen worden geschreven voor een breed publiek en in toegankelijke taal.

- www.modernedementiezorg.nl

Op deze website is informatie te vinden over de zorg en begeleiding van mensen met dementie, maar ook over de modernisering hiervan.

- www.dementieonline.nl

DementieOnline is een website voor mantelzorgers van mensen met dementie. De website biedt informatie, tips, advies en een online cursus voor mantelzorgers. Er is informatie te vinden over dementie en de knelpunten die veel mantelzorgers ervaren en tips en antwoorden op veelgestelde vragen. Daarnaast kan de mantelzorger een korte test doen, om te checken of hij/zij de situatie nog onder controle heeft.

- <http://www.zorgvoorbeter.nl/ouderenzorg/dementie-demente-ouderen.html>

Op het Kennisplein Zorgvoorbeter.nl is kennis rondom verschillende thema's gebundeld, met betrouwbare en actuele informatie die zorgmedewerkers in de praktijk kunnen gebruiken om de ouderenzorg en zorg aan mensen met dementie kunnen verbeteren. Zo biedt Zorgvoorbeter.nl bijvoorbeeld een overzicht van actuele richtlijnen.

- <https://www.alzheimer.nl/>

De Internationale Stichting Alzheimer Onderzoek (ISAO) is een Nederlandse non-profit organisatie, die wetenschappelijk onderzoek naar de oorzaken van en behandelingsmethoden voor de ziekte van Alzheimer en verwante vormen van dementie ondersteunt. Daarnaast geeft de stichting voorlichting over de ziekte. De stichting heeft ook een Facebookpagina. Hier op staan interessante onderzoeken, maar vaak ook mooie teksten, folders, aankondigingen televisieprogramma's, etc.

- www.hersenstichting.nl

Hersenaandoeningen kennen een grote verscheidenheid en komen op iedere leeftijd voor.

De Hersenstichting biedt op haar website informatie over een groot aantal van deze hersenaandoeningen en over onderwerpen die relevant zijn voor de hersenen. Zij laten daarnaast onderzoek doen, geven voorlichting en voeren vernieuwende projecten uit.

- www.mantelzorgnieuwsbrief.nl

Familias is een digitale nieuwsbrief specifiek gericht op mantelzorgers en naasten van mensen met dementie. Familias bevat onder meer praktische informatie, tips en adviezen van deskundigen en ervaringsverhalen van mantelzorgers. Familias is een uitgave van het Platform Dementie Noord-Holland Noord. De nieuwsbrief verschijnt 6 keer per jaar, aanmelden kan via de website.

- www.vumc.nl/afdelingen/ontmoetingcentradementie

Uit onderzoek blijkt dat zorgende familieleden van mensen met dementie, vergeleken met de algemene bevolking, een verhoogd risico op gezondheidsproblemen hebben. Daarom zijn er de afgelopen vijftien jaar in verscheidene regio's in Nederland ontmoetingscentra opgezet waar mensen met dementie en hun verzorgers ondersteuning wordt geboden. Op de website van het VUmc wordt informatie gegeven over de ontmoetingscentra en waar deze te vinden zijn.

- De Alzheimer Assistent (app)

Alzheimer Nederland heeft de eerste app ontwikkeld voor mensen die zorgen voor iemand met dementie: de Alzheimer Assistent. In de Alzheimer Assistent staat informatie in tekst én in video over meer dan 60 onderwerpen. Deze adviezen worden gegeven door experts en mantelzorgers. Het aanbod van informatie zal blijven groeien. Gebruikers kunnen namelijk zelf tips delen en onderwerpen aandragen. Zo wordt de Alzheimer Assistent een breed gedragen hulpmiddel voor iedereen die samenleeft met iemand met dementie. Meer informatie over de mogelijkheden en de download links is te vinden op de website: www.alzheimerassistent.nl.